

Slouenski dom

Ste. 49

Z ilustrirano prilogo „Teden v slikah“

Leto II.

Bodoča nemška gospodarska politika

Leipzig, 2. marca. AA. DNB. Včeraj je na sešanku odbora za gospodarsko politiko govoril von Ribbentrop. Rekel je med drugim, da se vse velike države, Anglija, USA, Francija itd., zapirajo s carinskimi mejami in nemško gospodarstvo se je dvignilo šele tedaj, ko je narodni socializem v Srednji Evropi močan stolp miru, reda in varnosti. Lahko se reče, da danes za Nemčijo sploh noben gospodarski problem ni nerazrešljiv. To se pravi, da se lahko Nemčija sama organizira tako, da reši nemški narod. Ker ni prišlo do trgovinskih sporazumov z inozemstvom, je bilo sklenjeno, da se v Nemčiji uvede štiriletni gospodarski načrt. Torej je inozemstvo Nemčiji naložilo dolžnost, da se izvede štiriletni načrt. Najprej so se Nemčiji smejali, ko je začela izvajati svoj gospodarski načrt, sedaj pa trde, da se lahko z Nemčijo pogajajo šele tedaj, ko bo Nemčija opustila ta načrt. Z avtarkijo so začeli drugod poprej kot pa pri nas. To so posebno Rooseveltova gospodarska politika in pa Ottavski sporazum. Nemčija pa ne želi gospodarske politike, ki bi ovirala svetovno trgovino. Po tem načrtu se

bo Nemčija oskrbovala s sirovinami, ki jih je dosedaj dobivala iz tujine.

V drugi vrsti pa so Nemčiji zaradi teh sirovin potrebne kolonije. Zato ni res, da bi bila Nemčija nesposobna za kolonije. Nemčija načelno ima pravico do kolonij. Nemčija ne želi kakšnega imperijalizma in tudi ne želi graditi v kolonijah strateških središč. Vodja rajha je sam rekel, da kolonije ne bi mogle ojačiti nemško oboroževanje na morju. Nemčija rabi kolonije tudi za izvoz. Upajmo, da bodo to vsi spoznali in začeli pravilneje gledati na svetovno gospodarstvo. Štiriletni načrt zahteva ogromne žrtve od nemškega naroda.

Nato se je Ribbentrop dotaknil komunistične gonje proti Nemčiji in rekel, da ta gonja uživa podporo v nekaterih demokratičnih državah. Te države še zmeraj ne morejo verjeti v železno mistiko nemške revolucije na nacionalističnem polju. Sodelovanje med Nemčijo in Italijo je največja varščina za to, da boljševidem ne bo prodril v Srednjo Evropo. V to smer borbe spada tudi sporazum med

Nemčijo in Japonsko proti delu Kominterne. Nemčija od vsega srca želi, da tudi druge države pristopijo k tej borbi.

Vodja rajha je rekel, da želi razorožitev v enakopravnosti in Hitler bo Nemčijo razorožil od zadnje strojnice, če se Nemčiji zagolovi enakopravnost. Toda na nemško obnovitveno delo je tujina odgovorila z ogromnim oboroževanjem. Nemčija je odgovorila na vse samo tako, da hoče zaščititi svojo varnost. Drugod so to razumeli, odvrnili pa so tako, da se še bolj oborožujejo. Nemčija mora protestirati proti takemu pojmovanju, ki je posledica zastrupljenih gonj temnih sil. Ob koncu pa je rekel, da je nemški narod optimističen glede gospodarskega razvoja v bodočnosti.

Z ozirom na dejstvo, da je Ribbentrop imel ta programatični govor ob taki priliki, kakor je otvoritev velesjema v Leipzigu, je videti, da glasovi o njegovi upokojitvi niso resnični, marveč da uživa vse zaupanje odločujočih narodnosocialističnih krogov.

Vesti 2. marca

Vihar z brzino 120 km na uro je divjal pred dvema dnevoma po Angliji in ne pomnijo tam tako silovitega snežnega meteža že 100 let. Promet je na posameznih delih države popolnoma onemogočen.

Samostojnost bo dobila pokrajina Aden na južnem koncu Arabije, ki je do zdaj spadala pod indijsko upravo. S 1. aprilom pa je spremena v samostojno kolonijo, ki bo dobila vojaškega guvernerja.

Manevri angleškega brodnjstva so se začeli včeraj blizu Gibraltarja. Manevrov se udeležuje angleško atlantsko in sredozemsko brodnjstvo.

Gledališče v Addis Abebi, ki bo imelo prostora za 2000 ljudi, so zgradili v dveh mesecih. V gledališču bodo lahko tudi kinopredstave. V glavnem bo služilo zabavi in odhodu italijanskega delavstva v abesinski prestolnici.

Bivši poljski bojevniki so se izrazili za politiko maršala Ridza Smiglyja, kakor je pokazalo zadnje manifestacijsko zborovanje v Varšavi, katerega se je udeležilo 20 bojevnikiških zvez.

Petletno ustanovitev mandžurske države so slavili pred nedavnim Japonci. Mandžurska vlada je pri tej priliki izdala zakon o prestolonasledstvu.

Madžarski rudarji stavkajo in sicer že v tretje to leto. Stavka je najbolj prizadela premožavnike v Pečuhu.

Bolgarija ima 6.000.215 prebivalcev, kakor je pokazalo zadnje ljudsko štetje. Po narodnosti je 80 odstotkov prebivalstva Bolgarov, po poklicu pa 70 odstotkov kmetov.

Vojvoda Windsorski bi se rad vrnil v Anglijo, ker čuti domotuje po svoji domovini in najbrž po svojih posestvih. Tako vedo povedati nekateri londonski listi.

Holandski socialisti se odreko razoroževanju, odnosno ideji razoroževanja. Tako je sklenil kongres holandske socialistične stranke v Haagu. Vprašanje je, kaj bo potem socialistična stranka še imela v svojem programu, če ideja razorožitve ni v skladu z mednarodnim položajem.

Zdravstveno stanje podkralja Grazianija je vsak dan boljše in so francoske vesti o komplikacijah izmišljene. Podkralj osebno vodi vse vladne posle in tudi osebno sestavlja poročila za Mussolinija.

Odbor za hitlerjansko gospodarsko politiko, ki ga tvorijo voditelji narodnosocialistične stranke, je imel včeraj sešatek v Leipzigu. Ob tej priliki je govoril o štiriletnem gospodarskem načrtu nemški poslanec v Londonu von Ribbentrop.

Prepovedane so stavke v 3 ameriških zveznih državah, ker se vlada boji, da bi se stavke razširile na vso Ameriko.

Vojna svetovnih nazorov je sedanja državljanska vojna v Španiji, tako je dejal rektor kolumbijskega vseučilišča v Ameriki Buttler ob podeljevanju Carneggiejeve mirovne nagrade. Dejal je tudi, da nobena bodoča vojna ne bo vojna vlad in držav, marveč vojna svetovnih nazorov. Nevarnost komunizma in fašizma sili demokratske države, da ne ostanejo nevtalne.

Polkovnik Lindberg je dospel v Kalkuto, da se oddahne od svojega reklamnega poleta iz Evrope v Azijo, na katerem je že parkrat izgubil brez sledu.

Francoska vlada išče novih posojil v inozemstvu. O teh posojilih se bodo posvetovali finančni strokovnjaki Francije, Anglije in USA.

Holandska bojna ladja »Henson Hedrik« pri- de v Dubrovnik. To bo prvič v zgodovini, da kakša holandska bojna ladja obišče naše vode.

Zakon o varstvu tujih državnih poglavarjev, članov vlade in poslancev, je pripravila češko-slovaška vlada, ki do zdaj takega zakona še ni imela. Vsak napadeni tuj vladar ali predstavnik, je moral napadalca tožiti zasebno.

30 letnico parlamentarne dela je včeraj slavil predsednik angleške vlade Baldwin. Pred 30 leti je prišel v angleško zbornico kot naslednik svojega očeta.

Spopad med desničarji in levničarji je bil včeraj v francoskem Sedanu, kjer so se stekli komunisti in člani stranke »Socialne akcije«. Komunisti so enega desničarja ubili, 15 pa ranili.

Proti razširjanju programa ljudske fronte v Franciji nastopajo radikalni socialisti, ki pravijo, da bodo Bluma vrgli, če ne bo v šestih mesecih zadovoljivo rešil vseh finančnih težkoč, ki razburjajo Francijo.

Poljsko-romunska kulturna pogajanja se prično 15. marca v Varšavi, kamor pride romunski prosvetni minister. Razgovori se bodo tikali kulturnih odnošajev med obema državama.

Voditelj arabskih vstajev Fauzi Bey se je vrnil na skrivaj v Palestino in pričakujejo zaradi tega novih revolucionarnih gibanj med palestinskimi Arabci.

100.000 plinskih mask za civilno prebivalstvo je naročila turška vlada, ker je sklenjeno, da mora vsak turški državljan imeti v najkrajšem času plinsko masko. Torej bodo Kemalovi podaniki dobili vsaj nekaj nadomestila za to, da so jim odvzeli fese.

Milijonarjevega sinčka so ubili argentinski zločinci, ker ni oče hotel plačati milijonov, ki so jih zahtevali zato, da ga vrnejo. Mrtvo truplo so našli na neki kmetiji v okolici Buenos Airesa.

Rdeča armada je najvažnejše sredstvo za mir v Evropi, tako je izjavil sovjetski maršal Jegorov na banketu, ki so ga priredili letonski vojaški dostojanstveniki ob zadnjem obisku sovjetskih častnikov v Litvi. Tej trditvi verjamejo najbrž samo Litvinci.

Potniška stratosferna letala je naročila uprava ameriške letalske družbe Pan America Airways. Letala bodo teška 21 ton ter bodo letela z brzino 450 km na uro in bodo poleg tovora nosila lahko 23 potnikov. Veljala bodo po 600.000 dolarjev.

Kaj bo s francosko-sovjetsko vojaško zvezo

Pariz, 2. marca. TC. Francosko-sovjetska zveza je zadnje čase vzbudila toliko mednarodnih zapletenjajev, da prihajajo zdaj v Franciji sami do prepričanja, da bi podpis dopolnilne vojne pogodbe k tej zvezi bil neumestno. Zaradi tega ta francosko-sovjetska zveza nima velikega praktičnega pomena, ker ji manjka dodatni sporazum o vzajemni vojaški pomoči.

Sovjeti so se zmotili v svojih računih, ko so mislili, da bo politična zmaga ljudske fronte v Franciji pospešila podpis o francosko-sovjetski vojaški zvezi. Nasprotno pa je Blum začel ta podpis odlagati, čeprav so boljševidki neprestano pritiskali nanj. Blum se zaveda, da bi francosko-sovjetska zveza z dodatkom o avtomatični vojaški pomoči postala diplomatsko dejanje, čigar posledice ni mogoče videti naprej. Kljub zahtevam ter grožnjam komunistov, ki pritiskajo na francosko vlado po nalogu Moskve, se vendar to vprašanje ni premaknilo. Prišlo je sicer mimogrede do slikov med sovjetskimi in francoskimi generalnim štabom, toda tišči so bili samo mimogrede in brez trajnih uspehov, ker smatrajo francosko vojaški strokovnjaki, da je bojna moč sovjetske armade precej slaba. Po drugi strani pa je pomoč sovjetske vojske Franciji onemogočena zaradi Poljske in Rumunije, ki ne bi nikdar dovolili prehoda sovjetski armadi, da bi udarila na Nemčijo.

Francosko javno mnenje se je začelo obračati proti tej nameravani vojaški zvezi tudi zaradi španske državljanske vojne. Boljševiško vojaško udeleževanje v Barceloni in Valenciji je vzbudilo nezadovoljstvo v Londonu. Znano pa je, da se francoska zunanja politika ravna po vsem po angle-

ški, ker ve, da je francoska edino zanesljiva v Evropi. Zato se Francozi pazijo, da ne bi prišli v spor z angleško zunanjo politiko, kar bi bilo pri zvezi z Rusi kaj hitro.

Po drugi strani je francosko javno mnenje prepričano, da vsako zблиževanje z Rusijo obtežuje sporazum z Nemčijo. Ta res je neprijetna desničar-

Težave v avstrijski politiki

Habsburžani ali priključitev k Nemčiji

London, 2. marca. o. Današnji »Daily Mail« piše o avstrijskem političnem položaju ter o vprašanjih, ki so nastala z zadnjimi razgovori o vrnitvi Habsburžanov v Avstrijo. List pravi, da je Schuschniggov manever s Habsburžani zadnji poskus, da Avstrija reši svoj položaj, kakršnega so ji vzdrževale velesile po svetovni vojni. Ker se Schuschniggu ta reč ni posrečila in je tudi Italija odločno zavrnila vsako misel o obnovitvi habsburške države, je jasno, da stoji Avstrija tik pred politično in gospodarsko zvezo z Nemčijo, katere sedanja, narodnemu socializmu neprijazna vlada v Avstriji ne bo mogla zavreči.

Zadnji razgovori med Schuschniggom in von

jem in levničarjem, vsaj predstavlja mir z Nemčijo, jedro vse francoske politike. Tak sporazum z Nemčijo bi rad ustvaril celo Blum sam tudi za ceno ruskih simpatij.

Se važnejši razlog pa je, nevarnost, ki bi nastopila za Francijo v primeru nacionalistične zmage v Španiji. V tem primeru bi iz Španije pobežnilo v Francijo kakih 100.000 oboroženih komunističnih prostovoljcev vse narodnosti. Francija jim ne bo odbila zatočišča, ni pa nobenega dvoma, da bo prisotnost močne mednarodne boljševidske vojske v Franciji izvala veliko nerazpoloženje in odpor v meščanskih in desničarskih vrstah. Ti krogi vidijo namreč v tem dejstvu poskus Moskve, da v Franciji izzove državljansko vojno in revolucijo.

Neurathom, nemškim zunanjim ministrom, niso habsburškega vprašanja premaknili s starega mesta. Nemčija se vpostavitvi Habsburžanov upira tako odločno, da je več kakor jasno, da bi vpostavitve privedla takoj do oboroženega posredovanja Nemčije v Avstriji. Nemčija bi Avstrijo v tem primeru čisto preprosto zasedla. Ni dvoma, da bi ji pri tem pomagale tudi države, ki so naslednice bivše habsburške monarhije in za katere bi prihod Habsburžanov pomenil novo nevarnost za obstanek. Te države so Rumunija, Jugoslavija in Italija.

Italija in Nemčija sta se, kakor kaže končno-veljavno sporazumeli, da si razdelita Evropo v področja, na katerih naj bi se uveljavljala njihov vpliv. Italija se je zdaj končno usmerila na Sredozemlje in na Vzhod, Nemčija pa tja, kjer Italija nima interesa. Italijanska politika je spričo zmage v Abesiniji postala v Evropi močan in nevaren činitelj. Zato je zelo neumestno, da angleška vlada vabi na kronanje kralja Jurija VI. tudi neguševega zastopnika. Italijani te žalitve ne bodo mogli pozabiti in je več kakor verjetno, da bo ta angleški korak imel politične posledice.

Sklepi fašističnega sveta

London, 2. marca. o. Veliki fašistični svet je sklenil, da se sprejme načrt za izjemno oboroževanje v Italiji. Za dobo 5 let se podaljšajo pooblastila in pravice posebnega komisarijata za oboroževanje. Izvedejo se tudi vse odredbe, ki se tičejo mobilizacije (v primeru potrebe). Vse, kar potrebuje vojska, mora biti organizirano, da se doseže vedno popoln uspeh.

Dvoboj med ministrom in maršalom

Rim, 2. marca. m. Maršal de Bono, ki je bil ob izbruhu vojne v Abesiniji vrhovni poveljnik italijanske armade, je pred kratkim izdal knjigo o tej vojni. V tej knjigi je omenjeni italijanski maršal ostro napadel kolonijalnega ministra Aleksandra Lessona. Zaradi tega je pred nekoliko dnevi med obema prišlo v senatu do večjega prepira, v katerem je maršal de Bono pozval kolonijalnega ministra na dvoboj. Sekundanti obeh strani pa so se sporazumeli, da vso zadevo predlože posebnemu razsodišču, ki mu predseduje znani italijanski pravnik Santi Romano. Sodišče je razsodilo, da se spor med de Bonom in kolonijalnim ministrom ne more likvidirati z dvobojevanjem.

poslala na Špansko deslej okoli 60.000 mož. Del Vajo je poudaril, da spričo takšnih razmer mora človek priti do sklepa, da je mir v Evropi le še utvara. Govornik je poudarjal, da je za mir usodno pojmovanje, da je treba preprečiti razširitev španske državljanske vojne s tem, da se neprenehoma popušta nasproti nekaterim državam. Takšno pojmovanje kaže po sodbi del Vaja samo tem državam pot, k nadvladi nad Evropo. Eden izmed vzrokov temu se zdi del Vaju to, da imamo v vseh evropskih demokratičnih državah na odgovornih mestih politike, ki simpatizirajo z generalom Francoem, ker gledajo v valencijski vladi orožje za boljševidiranje Španije. Ti elementi odkrito podpirajo generala Franca.

Nadzorstvo nad španskimi mejami se ne more začeti

London 2. marca. Včeraj popoldne ob 16.30 se je sestel ožji odbor za nevmesavanje. Baval se je na tej seji z različnimi vprašanji, ki so v zvezi z nadzorstvom španskih kopenskih mej. V britanskih uradnih krogih izražajo upanje, da bodo prizadele vlade poslale predsedniku odbora odgovore o nadzorstvu na morju, ki ga bodo vršile štiri države. Čeprav se pogajanja o uveljavitvi nadzorstva nad španskimi mejami bolj zavlačujejo, kakor so pričakovali, kažejo v britanskih uradnih krogih odločnost, da pospešijo te razgovore, da se bo moglo nadzorstvo izvajati že od 6. marca dalje, kakor je bilo prvotno določeno.

Včeraj so sporočili zunanjemu uradu imena administratorjev, viceadministratorjev in 130 angleških opazovalcev na špansko-portugalski meji. Prvi del teh opazovalcev, sestavljen iz mornariških častnikov, mornarjev in carinarjev, se bo po vsej priliki odpeljal na določena mva mesta še ta teden. Ta dogovor ni predložen v odobritev odboru za nevmesavanje, ker je to dvostranski dogovor med Veliko Britanijo in Portugalsko.

Poročila iz Španije

Salamanca, 2. marca. o. Novi italijanski poslanik pri vladi generala Franca, Roberto Canatalupo, je včeraj izročil svoja akreditivna pisma. Prebivalstvo mu je priredilo ob prihodu navdušene manifestacije. Manifestacije so dosegle svoj višek pred vladno palačo, ko sta predsednik vlade, general Franco, in novi poslanik izmenjala pozdrave. Vse meso je bilo v italijanskih in nacionalističnih zastavah godbe so neprestano igrala špansko nacionalistično, italijansko in fašistično himno.

General Queipo de Llano je nadzoroval nacionalistične postojanke na fronti okrog Granade in je imel na vojaške več nagovorov.

Na bojišču pred Almerio ni prišlo do nobenih važnejših dogodkov in so eni kakor drugi utrjevali svoje položaje.

Stranka Ljudske akcije, katero je vodil, odnosedno vodi Gil Robles, je imela v Zamori sejo, na kateri so vsi navzoči voditelji sklenili, da se stranka razpusti in da vsi oboroženi člani njenih

obrambnih oddelkov vstopijo v vojsko generala Franca.

Govori v Valenciji

Valencia, 2. marca. AA. (Fabra) Včeraj se je v enem izmed največjih madridskih kinov vršil velik shod. Govoril je kmetijski minister g. Uribe. Poudarjal je potrebo, da se podvoje napor in prizadevanja za razširjenje vojne industrije. Če hočemo zmagati, je dejal govornik, moramo vsi Španci pokazati pogum, trdno voljo in slogo. Nato je naglašal, da mora vlada posvetiti posebno pozornost kmetu, to je tistemu elementu, ki ga je prejšnji sistem najbolj zapostavljal.

Drugi govornik je bil zunanji minister del Vajo. Med drugim je dejal, da so si svobodoumni elementi vse Evrope od dne do dne bolj v svesti, da je madridska fronta fronta svobode. Dve državi se že mesece in mesece brez napovedi vojne dejansko vojueja s Španijo. Ena izmed teh držav je

Misli ob koncertu slovenske duhovne pesmi

Ljubljana, 2. marca.

V megleni suši našega kulturnega življenja pomenijo koncerti Akademskega pevskega zbora vedno veliki, če ne največji dogodek v letu. Prav na kulturnem področju se pri nas najbolj kaže usodno strujanje, ki obvladuje vse naše narodno življenje. To je tako močno, da se zdi, da v imenu naše kulture sploh ni mogoče dobiti več niti sto ljudi, ki bi se vsaj za kratko dobo združili okrog ene misli in vzora.

Kulturno ustvarjanje se na vseh področjih odaljuje od jedra, katero naj bi mu tvorilo vsebino in nalogo. Pogledi vseh, ali pa vsaj velike večine umetnost ustvarjajočih ljudi, so preveč obrnjeni ven. Pri teh ljudeh veljajo samo tuje, bolj ali manj trenutne ideje, slogi, moda in podobno. Skoraj vsaki dve leti se kot gleslo v našem zvisokem kulturnem delu pojavi fraza, ki naj služi za geslo. V imenu te fraze ali glesla potem njeni apostoli skušajo kritično uničiti in vreči ob tla vse, kar ni moderno, sodobno in odresilno v smislu tega gesla. Tako se naša umetnost razvija samo v podiranjih vsega starega. Ljudi, ki se bavijo s kulturnim delom iz postranskih razlogov in ne zato, in ne tako, da bi jih to delo prevzelo zaradi svoje veličine in pomembnosti do zadnjega čustva in misli, je pri nas veliko. Ti ne žive iz globokega prepričanja, da je njihova naloga in njihovo delo nekaj več, kakor zgolj osebno estetsko zabavljanje. Ni čuda, da imajo fraze in enodnevnega gesla v naši umetnosti toliko odziv zato tudi ni čuda, da se naša umetnost v taki meri oddaljuje od okolja, kateremu naj bi služila od naroda. Zapira se v svoj začarani krog, ki je obsojen na življenje, na revščino v zunanjem in notranjem smislu. Ne gre več zato, da bi se izpraševali po namenu umetnosti pri najhmem narodu. Ta namen je, oziroma bi moral biti izražen v splošnem slovenskem narodnem bitju narodopolitičnem programu. Morali bi imeti zbrano vso našo kulturno dediščino tako, da bi lahko iz teh zbranih dokumentov našega dela in ustvarjanja sleherni človek dobival vere, ponosa in dobival kulturni program. Tega ni. Zdi se, da je prav sodobni umetniški rod tako na literarnem kakor na kakem drugem področju docela nezasičan v lepi, tu in tam veličastni, čeprav na zunaj morda skromni preteklosti naše kulturne zgodovine ter ljudi, ki so jo ustvarjali. Za nas ne pomeni nič noben naš stari mojster, niti absolutno, niti relativno. Nič nam ne pove vse veliki napor, ki je izražen v skromnih ustvaritvah na vseh področjih umetnosti v raznih dobah naše zgodovine. Malokdo od tistih, ki so se bavili z urejanjem in zbiranjem ostankov našega kulturnega ustvarjanja v najstarejših in poznejših časih, je znal, hotel in mogel prikazati to ustvarjanje kot nekaj velikega, nekaj veličastnega, nekaj takega, kar nam lahko služi za pobudo in za dokaz, da je smer v sodobnem kulturnem delu. Ljudje, ki so se bavili s tem, so bili ali zgolj zbiralci, ali primerjalci, ki so v sleherni naši kulturni drobtini iskali samo tujih odsefov, vplivov, posnemaj in zvez. Ni čuda, da zato gledamo na vso našo staro kulturno tvorbo zgolj kot na odsev tedanjega tujega, kulturnega življenja in gremo mimo nje s pomilovalnim nasmehom. To je zasluga ali krivda naše beraške duševnosti, ki jo je strah in sram, da bi priznala prvenstvo temu svojemu. Naše preteklo in še bolj sodobno kulturno delo muči nekaj pododovan, suženjski strah, da bi priznali veličino

in zavisnost čemurkoli svojemu velja samo tuje. V tem strahu leži tudi vsa skrivnost, zakaj je naša kulturna kritika po veliki večini samo negativna, samo uničevalna in destruktivna.

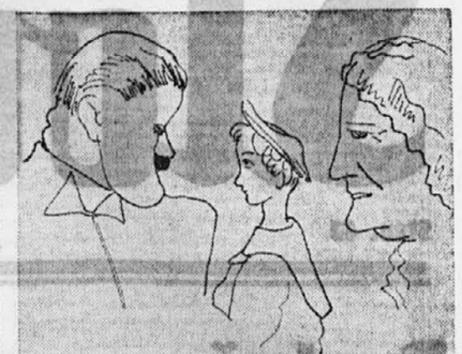
To so misli, ki se morajo vsakomur poroditi ob koncertih Akademskega pevskega zbora. Delo te kulturne edince, ki jo je spravljal v življenje France Marolt, je videti kot edino sistematično, samozavezno in svobodno urejevanje našega kulturnega inventarja. Delo, ki so ga pokazali koncerti narodnih pesmi v zadnjih letih, delo, ki nam je pokazalo toliko neznanih duhovnih elementov našega naroda in naše prave, slovenske ljudske kulture, je morda največje kulturno delo v zadnjih desetih letih pri nas. To delo ni enodnevno, ni izraz osebnih kapric, ali konkurenčnih teženj, kar tako radi opažamo zlasti v našem glasbenem življenju. Delo Akademskega pevskega zbora, ki nam od leta do leta z neprimerno in široki javnosti neznanu poštrevnostjo gradi kulturno, umetniško, estetsko sliko naše glasbene preteklosti in kulturne preteklosti sploh, je neprecenljivo in tako veliko, da se ga v teh majhnih razmerah zavedajo samo redki posamezniki. Lahko rečemo, da je za našo kulturo grandiozno, ker je, kakor smo že poudarili, sistematično, ker ga vodi velika vera in prepričanje, ker ga vodi spoštovanje do vseh znanih in neznanih drobec naše stare kul-

ture. To spoštovanje dobiva izraza zlasti v kakovosti oblike, v katerih APZ polaga toliko truda in kateri pripisuje toliko pomena. Iz tega spoštovanja se nam je rodil najboljši slovenski pevski zbor, s katerim se težko meri kak drugi. Pa te oblikovne vrline pri APZ niso glavne in jim ne gre pripisovati največjega pomena. Pomen njegovega dela je v tistem, kar smo povedali prej: APZ nam odkriva in urejuje temelje našega glasbenega ustvarjanja, dela inventar slovenske pesmi, od najstarejših in najbolj neznanih časov dalje, s svojimi koncerti pa to svoje delo ponazarja naši javnosti, ki je tega sistematičnega, neslučajnega, ter nesebičnega dela bolj potrebna, kakor kadarkoli prej. Delo APZ in njegovega voditelja Franceta Marolta je služba slovenski kulturi. O tej službi slišimo vsak dan na vseh straneh in v vseh smereh. V delu pa se žal izraza malokje. In nič predrznega ne zapišemo, če pravimo, da je to v največji meri in za splošnost pomembno, skoraj edino pri tem zboru.

Ljudje, ki so napolnili sinoči unionsko dvorano, da poslušajo koncert slovenske duhovne pesmi, so pomen tega dela slutili, če se ga niso zavedali. Koncert je vzbudil v vseh tak globok in trajen odziv, kakor ga more vzbuditi samo nekaj, česar potrebujemo vsi. Tega se je zavedal po koncertu vsak obiskovalec. O tem je pričalo navdušenje in priznanje, ki so ga dela naših prvih glasbenih mojstrov v izvajanju Akademskega pevskega zbora dosegla.

V teh vrstah smo hoteli poudariti samo splošni pomen sinočnjega koncerta in dela APZ, ki je važnejši od zgolj glasbenega in umetniškega pomena.

„Dr.“ v ljubljanski drami

Komedija Branislava Nušiča »Dr« je doživela v ljubljanski drami lep uspeh. Slika predstavlja tri osebe iz komedije: Gronpapa, Pepika, Gronmama.

Mariborska občina bo preuredila 10 avtobusov na pogon s plinom

Maribor, 1. marca.

Nocoj se je vršila v mestni posveovalnici kratka seja občinskega sveta, na kateri sta se obravnavali dva važni vprašanji. Občinski svet je odobril soglasno prodajo vojašnic vojaškemu orarju za znesek 3.808.485 Din, ki jih erar izplača deloma v gotovini, deloma pa s svojimi nepremičninami, in sicer s staro drav. vojašnico, železniškimi skladišči in starim magacinom v Einspielerjevi ulici. O tej prodaji smo pred nekaj dnevi že obširno poročali ter je sedaj sigurna. Občina je prešla na račun kupnine že znesek 1.700.000 Din. Veliko zanimanje je vzbudilo drugo vprašanje — preureditev mestnih avtobusov na pogon z metanom, o katerem je referiral predsednik upravnega sveta MP ravatelj Hraščelj. Mestna podjetja bodo preuredila 10 avtobusov z bencinskimi motorji na pogon z metanom. Prednost je predvsem v ceni metana, ki stane kuubični meter Din 3.16. 0,8 kub. metra metana odgovarja v svojem dejstvu 1 litru bencina, za katerega je treba plačati Din 7,80. Preureditve so malenkostne ter bodo prišle za avtobus na 3000 do 5000 Din. Najdražja investicija so jeklene steklenice za plin. Komad stane 720 Din. Ker pa se izplača nabava metana samo pri vagonem odjemu, na vagon pa gre 200 steklenic, bo kupila občina 400 steklenic, tako da bo imela polovico zaloge vedno v rezervi. Občinski svet je odobril za nakup teh steklenic znesek 250.000 Din iz sredstev, določenih za nakup bencina. Steklenice se bodo izplačale že v enem letu iz pribranka, ki ga doseže občina pri uporabi metana namesto bencina.

Ponovitev koncerta A.P.Z.-a

Ljubljana, 2. marca.

Kakor smo zvedeli iz vrst pevcev Akademskega zbora, namenava ta zbor ponoviti svoj koncert slovenske duhovne pesmi, ki ga je s tako velikim uspehom predvajal sinoči v unionski dvorani. Ponovitev koncerta bi bila v ljubljanski stolnici in sicer že ta petek zvečer ob 8. Namera Akademskega zbora o ponovitvi koncerta, je naletela na splošno odobravanje in so je prav posebno veselili tisti, ki se sinoči zaradi hitro razprodanih vstopnic niso mogli udeležiti te edinstvene koncertne prireditve. V stolnici bo zbor odpel isto pesmi, kakor sinoči v unionski dvorani.

Jesenice

Izredne letošnje zimske suše je vendarle konec. Leta 1921 je bila enaka zima kot sedaj in tudi takrat je bilo vodno stanje eno najnižjih. Pred tolikimi leti pa so jeseniške in javorske železarne potrebovale več kot polovico manj električne energije in zato takratne suše delavstvo ni toliko, ali skoro nič občutilo. Drugače je bilo letos. Prav zaradi pomanjkanja pogonske sile so morali mnogi stroji počivati in s stroji vred tudi delavci. Sedaj pa je te krize zaenkrat konec. V soboto proti večeru je pričelo deževati in tudi v nedeljo je z malo izjemo rosilo vse dan. Sava je narasčala, ravno tako Radovna, na kateri so postavljene, kakor znano tri elektrarne in sicer po ena v Radovni, Vintgarju in Zasipu. Danes pa je celokupno delavstvo zopet prišlo za delo, jeseniške zimske suše, katera je tovarno stala toliko stotisočev, je konec.

Traudi Stark, čudovito dunajsko dete v svoji prvi filmski komediji

„Njegova hčerka je Peter“ pride v kino Union

Carl Ludvig Diehl, Paul Hörbiger, Maria Andergast, Olga Čehova, Frieda Richard, Richard Waldemar. Premijera tega najveselejšega in naizabavnejšega filma jutri!

Drobne izpred sodišča

Maribor, 1. marca.

Batine - slabo zdravilo za ženo

Pred okrožnim sodiščem se je vršil danes kup drobnih, pa zanimivih razprav. Prvi se je zagovarjal 59 letni posestnik Franc Božičko iz Jelovca, ki je prišel na zatožno klop zaradi pretepanja svoje žene. Obtožnica mu očita, da je dne 16. novembra lanskega leta pretepel svojo ženo s kostanjevim krepelcem tako, da je zadobila več ran na glavi, poleg tega pa še prelom podlehtnice. Božičko je dejanje odkrito priznal, zagovarja pa se, da je hotel z batinami svojo ženo poboljšati. Ne mara mu niti kuhati, niti prati ter sploh noče delati. Ta njegov zagovor je potrdil tudi njegov sin Stefan. Na sodnji so njegovemu zagovoru sicer verjeli, vendar pa so mu dopovedali, da kljub temu še ni upravičen, da bi smel svojo ženo s takimi sredstvi, kot je kostanjev krepelc, poboljševati. Obsojen je bil na 1 mesec strogega zapora, pogojno za dobo 1 leta.

Draga ljubezen

Na zatožni klopi je sedela 48 letna posestnica Julijana Raj iz Dolgovaških goric. Obtožena je, da je dne 2. novembra odvzela Josipu Sabu 7000 Din. Posestnik Sabo Josip iz Dolgevas pri Lendavi je že starejši mož, ki pa še rad povasuje. Meseca oktobra je dobil od svoje hčerke, ki biva v Franciji, 29.000 Din. Sel je s tem denarjem na davkarjo v Lendavo ter plačal davke, nato pa nakupil

Pozabljena narodna igra

Ljubljana, 1. marca.

Živimo v dobi, ko se vse povrača k zdravim narodnim osnovam. Pri nas smo nekam pozno začeli misliti na to, kako bi naše staro narodno blago oživili, to se pravi, prešli od kabinetnega zbiranja k neposrednemu oživljanju zakladov, ki jih narodno blago hrani. Gotovo je treba še danes mnogo »kabinetnega« znanstvenega dela, toda vzporedno z njim terja naš čas tudi živih sadov tega dela. Kar se narodne pesmi tiče, smo dobili v Francetu Maroltu in njegovem delu za slovensko narodno pesem nekaj velikega, česar danes še prav ne precenimo. Druge panoge naše narodne tvornosti so pa še več ali manj neraziskane. Takšno polje je narodna igra, ki nima nič skupnega s tako imenovanimi »ljudskimi igrami« iz čitalniške in društvene dobe, marveč predstavlja pravo narodno blago. Vsi narodi so že rešili, kar so takega mogli izkajati. Pri nas se je šele gibanje za pravi ljudski odere (Založba ljudskih iger — Petanič, Kureč) lotilo iskanja za takšnim narodnim blagom. Oživel je na ta način školješki pasijon iz 1721 (lani smo ga videli v uprizoritvi »Ljudskega odra« v Delavski zbornici, sledilo se predstave nove prireditve v Školji Loka sami), oživel pa je tudi zanimivi koroški »kmet-poet« Andrej Suster-Drabotsnjak, ki je umrl v prvi polovici preteklega stoletja in je po nemških predlogih v »rajmih« pisal narodne igre v najboljšem pomenu besede, ki so se do zadnjih let igrale na Koroškem.

Taka igra je »Igra o izgubljenem sinu«, ki jo je nastudiral ljubljanski »Ljudski odere« v prireditvi in režiji prof. Kureta. Za Ljubljano bo krstna predstava tega častiljivega ostanka narodne igrske tvornosti to soboto, dne 6. marca v frančiškanski dvorani. Predstava se ponovi tudi v nedeljo, dne 7. marca popoldne.

Filmi

ki jih velja videti... ali ne videti

»Lumpaci vagabunduse« (Kino Matica) je zaradi svoje enostavnosti in prijetnosti doživel svoj uspeh. Film je res ena izmed najboljših dunajskih komedij, kar smo jih videli zadnja leta. Mnogi jo poznajo iz raznih odrov, le da jo je mogel režiser v filmu izpopolniti še z raznimi svojimi domisleki, ki so brez izjeme dobri in izvirni. Tudi igralsko je tak, kakor je človek pričakoval. Najboljši pa je nedvomno Paul Hörbiger, ki je podal čevljarja izredno simpatično in naravno. Dober humor ljudje še vedno išljajo, kar najbolj dokazuje obisk. Čeprav je film delo dunajske produkcije, se ne more reči, da je krojen po starem kopitu.

nekaj potrebščin, nato pa se je odpravil v svoj vinograd, da nekoliko proslavi vesel dogodek. V goricah se je napil in potem vinjen odšel k osumljenki na dom. V žepu je imel še okoli 22.000 Din, katere je ves ponosen razkazoval Rajevi. Naslednjega jutra pa se je prebudil s hudim maškom. Kupček jurjev je tekom noči precej skopnel. Prijavil je zadevo orožnikom, ki so trdo prišli Rajevu, vendar je odločno tajila, da bi bila vzela Saboju denar. Kljub temu so napravili pri njej hišno preiskavo ter našli 7 jurjev. Trdila je potem, da ji je Sabo s tolikim zneskom plačal njeno ljubezen. Pred sodiščem je zopet vse tajila, je pa bila kljub temu obsojena na 2 meseca nepogojnega strogega zapora ter na 1 leto izgube častnih pravic.

Zaradi stenic tepena

Stenice v postelji so bile povod, da je prišel 30 letni posestnik iz Paradiža v Halozah Franc Krajnc na zatožno klop. Krajncu je Terezija Vidovič izročila svoje posestvo ter si izgovorila prevržitev. Krajnc pa ji je pokazal za to malo hvaležnosti, ker jo je spravljal iz hiše, obdržal pa si je tudi njeno posteljo, ker so bile v njegovi steni. Ko je Vidovičeva Krajncu dne 23. septembra lanskega leta srečala, ga je zbadljivo vprašala, če ga tudi v njeni postelji grizejo stenice, kakor so ga poprej v njegovi. To je Krajncu tako razjelo, da je izruval vinogradniški kol ter Vidovičevo pretepel. Pri tem ji je zlomil desno roko pod kolom. Obsojen je bil na 3 mesece strogega zapora, pogojno na dve leti.

Kontrola nad vžigalnik

Slov. gorice, 1. marca.

Vžigalniki so v zadnjih letih postali kadilem v Slov. goricah zelo priljubljeni. Preko avstrijsko-jugoslovske meje se posamezniki stalno tihotapili vžigalnike, ki so se pojavili skoro v sleherni hiši Slov. goric.

V zadnjem času pa so pričeli izvajati ostro kontrolo proti nezigosanim vžigalnikom. Orožniki so zaplenili že mnogo raznovrstnih vžigalnikov in je postal strah pred kaznijo vse večji. Uporabljanje vžigalnikov pa je našemu kmetu prihranilo mnogo denarja in bo seveda zaradi tega ta kontrola vsaj za nekatere zelo občutna.

O verskih upravah

Belgrad, 2. marca. m. Na včerajšnji seji plenuma narodne skupščine, ko je prišla na vrsto že podrobna razprava o proračunu za pravosodno ministristvo, je imel daljši ekspozit pravosodni minister dr. Subotič, v katerem se je dotaknil tudi vprašanja posameznih verskih uprav. Med drugim je minister povedal tudi tole:

Država je obvezana, da izdatke, kolikor so namenjeni za verske namene, razdeli med posamezne priznane veroizpovedi v skladu s številom njihovih vernikov in dejanske potrebe. Na podlagi zakona o srbski pravoslavni cerkvi se odreja znesek 37.534.630 Din, kot letna stalna podpora srbski pravoslavni cerkvi. Dalje je določen znesek 35.000 Din na mesec za reprezentacijske stroške poglavarja srbske pravoslavne cerkve in za njegovo osebno stanovanje in opravilo, ter za saborno pisarno najemnina v znesku 312.000 Din na leto.

Poglavje 32. govori o rimsko-katoliški in grško katoliški verski upravi. Vse po ustavi priznane verske uprave imajo proračun od osvobodjenja in zedinjenja po določenem ključu, in sicer tvorita ta ključ dva činitelja, to je število pripadnikov in dejanske potrebe. Čeprav se sedanjim krediti po predlogu proračuna za rimsko-katoliško in grško katoliško versko upravo tako rekoč minimalni, zlasti pri osebnih prejemkih in glede na dejanske potrebe pri župnikih, katerih število stanje se z zasedbo izpraznjenih župnij neprestano spreminja, bodo ti krediti vendarle zadostni za kritje potreb v tem proračunskem poglavju.

Minister govori nato o osebnih izdatkih in o materialnih izdatkih vseh navedenih verskih uprav in preide na poglavje 33. to je na starokatoliško versko upravo. V tej postavki je proračun povišan v primeri s prejšnjim letom za 9.715 Din. Ker je starokatoliška verska uprava danes edina cerkvena organizacija v državi, ki nima ne splošnih ne posebnih imetij, so draginski doklade iz državnih sredstev glavni dohodek starokatoliške duhovščine.

Sodnija mu je ohladila vroče volilno razpoloženje

Maribor, 1. marca.

Dne 25. oktobra so se vršile pri Sv. Lenartu v Slov. goricah občinske volitve, ki bodo v zgodovini Slovenskih goric posebej zabeležene. Tega dne se je zrušila trdnjava dr. Goriška, ki je veljala za nepremagljivo. Zavedni volilci iz Sv. Lenarta in okolice so zadali lenarški JNS smrten udarec. Razumljivo, da je vladalo zvečer po volitvah v vsem kraju ogromno navdušenje in veselje. Tudi pri Sv. Trojici, ki je z veliko zavednostjo volila, so se zbrali pristajši JRZ ter so navdušeno peli in vzklikali novemu županu dr. Stupici. Goriškove pristaje je to obče veselje silno razjezilo ter so iskali prilike za pretep. Med njimi je bil tudi že predkaznovani 22 letni delavec Jožef Klobasa. Res je prišlo do spopada med obema skupinama in v tem pretepu se je posebno odlikoval omenjeni Klobasa. Oborožen s planko je navalil na Matijo Dvoršaka ter ga težko poškodoval. Klobasa se je zaradi tega svojega dejanja zagovarjal sedaj pred mariborskim okrožnim sodiščem. Obsojen je bil na 1 mesec nepogojnega strogega zapora ter na 1100 Din odškodnine, ki jo mora plačati Dvoršaku.

Ptuj

Ptuj, 1. marca.

Krajevna protituberkulozna liga v Ptujju bo imela svoj redni letni občni zbor na dan 14. t. m. v posveovalnici mestnega magistrata z občinjnim dnevnim redom. Vsi člani se vabijo, da se tega občnega zbora za gotovo udeležijo, v zavesti, da je to njihova dolžnost. Ker je k temu občnemu zboru dovoljen vstop vsakemu, se vabijo vsi prijatelji te humane ustanove, da se udeležijo polnoštevilno tega občnega zbora. Kakor mešanstvo, tako tudi okoliško ljudstvo bo brez dvoma razumelo, kako potrebna je ta ustanova in da jo je treba v največji meri podpirati. Ze iz same statistike, ki jo je sestavila liga in ki je bila že svoječasno objavljena, je razvidno, da je našemu ljudstvu postala ta zavratna bolezen najbolj nevarna in zato moramo podvzeti proti njej najenergičnejša sredstva, da isto zatremo. Borbo proti tej nevarni bolezni ne more voditi poedinec, ki je proti njej brez moči, zato pa naj ima vsakdo na umu, da je ravno protituberkulozna liga tista ustanova, ki je postavljena, da vodi borbo proti njej. Vedeti pa moramo tudi, da liga pri svojem človekoljubnem delu mora imeti gotova sredstva in zato je naša sveta dolžnost, da jo moralno in materialno vsak po svoji moči podpiramo.

Vlom v župnišče. V noči od 21. na 22. II. t. l. so se v lomilič spravili v župnišče pri Sv. Ani v Velikem vrhu v Halozah, kjer so brez dvoma pričakovali obilo plena. V omenjenem župnišču ne etanuje nikdo in zato so vlomilci opravljali svoj posel nemoteno. Razbili so najprvo vhodna vrata in na ta način prišli v notranjost, kjer so iztaknili vsak že tako skrivt kotiček in pobrali vse, kar jim je prišlo pod roko. Škoda znaša okrog 1000 Din. Orožniki, ki so takoj uvedli preiskavo, so že ugotovili smer, kamor so jo storilci pobrisali in je upati, da jih bodo kmalu polovili.

Delo v narodni skupščini

Belgrad, 2. marca. m. Po sprejetju proračuna za vrhovno državno upravo, postavk za pokojnino in državnih dolgov je narodna skupščina sinoči prešla na pretrus proračunskega predloga za pravosodno ministristvo. K proračunu za to ministristvo je podal obširen komunik resorni minister dr. Subotič. Za njim je govorilo še nekaj poslanec, med njimi tudi dr. Lovrenčič Seja je bila prekinjena po polnoči in se je danes zjutraj nadaljevala. Ko bo sprejet proračun za pravosodno ministristvo tudi v podrobnosti, bo seja prekinjena, in bo nadaljevanje napovedano še za danes. Skupščina bo nato razpravljala o proračunskem predlogu za prosvetno ministristvo.

Kulturni koledar

Josip Pagliaruzzi

Dne 1. marca 1885 je umrl v Gorici pesnik Josip Pagliaruzzi. — Rodil se je 26. maja 1859 v Kobaridu Gimnazijo je dovršil v Gorici. V gimnazijskih letih je na njega posebno vplival profesor Fr. Levec, pozneje pa Gregorčič katerega je večkrat obiskoval. — Po maturi je šel na očetovo željo študirat jus, ki ga je končal leta 1883. Po očetovi smrti je prevzel doma gospodarstvo. Ker je bil rahlega zdravja in redno preobložen z dehom, je kmalu podlegel. — Pagliaruzzi je ves živel v pesmi. — Ze zgodaj se je začel zanimati za literaturo. — Zelo se mu je priljubila srbska narodna pesem. — Pisal je ogromno. Vsako doživljenje je prellil v pesem, ki pa ni bila namenjena za javnost. Na njegovo pesniško ustvarjanje so posebno vplivali Prešeren, Jenko in Gregorčič. Njegove pesmi so po vsebini zelo mnogovrstne. Najbolj doživete so njegove erotične pesmi, manj njegove domoljubne. Zanimive so politične, ki obravnavajo dogodke na Balkanu, se navdušujejo za Rusijo, štetiljivo Slovanov in krščanstva, in obzirljevo usodo Bolgarov. — Njegova posebna ljubezen so bili Bolgari. Napisal je več pesmi iz njihove zgodovine. (Smrt carja Samuela). — Pagliaruzzi je pisal tudi prozo. — Vendar pa tu ni uspel. — Pagliaruzzijevo pesniško delo se ni ocenjeno. — Poleg svežine in velike ljubezni do snovi mu ne moremo tudi odrekati formalne nadarjenosti.

Anton Globočnik

Dne 2. marca 1912 je umrl na Dunaju narodni buditelj in pisatelj Anton Globočnik pl. Sorodski. Rodil se je 20. maja 1825 v Zelezulkih. Gimnazijo je dovršil v Ljubljani in pravo na Dunaju. Leta 1848 je bil tajnik dunajske Slovenije in določil na podlagi kranjskega deželnega grba belo-modro-rdečo trobojnico kot slovenski znak. Na slovenskem shodu v Pragi je dosegel, da se je shod izrekel za slov. narodnopolitični program. Kot okrajni glavar v Postojni, kjer si je pridobil mnogo zaslug za šolstvo in postojnsko jamo. Leta 1891 ga je kat. narodna stranka poslala v državni zbor, kjer je bil član različnih odborov. — Mandat je odložil leta 1896. — Literarne članke in listke je priobčeval v »Novicah« in Cigaletovi »Sloveniji«. — Napisal je tudi mnogo strokovnih razprav. Leta 1867 je izdal anonimno Der Wirkungskreis der Gemeinde und ihrer Vertreter nach dem neuen Gemeindegesetz, ki je obenem z Levstikovim prevodom (Oblast in opravi) izšla v Ljubljani. — Leta 1878 je izdal Leitfaden für Gemeindevorsteher, ki je leta 1880 izšel tudi v slovenskem jeziku (Nauk slovenskim županom, Levstik).

Ljubljana danes

Koledar

Danes, torek, 2. marca: Simpliciij.
Jutri, sredo, 3. marca: Kunigunda.

Nočno službo imajo lekarnar dr. Kmet, Tyrševa cesta 43; mr. Trnkoczy, ded., Mestni trg 4 in mr. Uetar, Selenburgova ulica 7.

Drama: Dr. Red A.
Opera: Zaprt.
Kino Union: Zlato iz Singaporea.
Kino Sloga: Mesto Anatol.
Kino Matica: Lumpaci Vagabundus.

*** KINO *
UNION**
Danes poslednjič
Veliki pomorski film doljnega vahoda
Zlato iz Singaporea
Clark Gable, Jean Harlow, Wallace Beery

SLOGA
Samo še danes!
Preostavljena borba za tekoče sloto
Mesto Anatol
podvign in propast malega balkanskega mesteca
BRIGITTE BORNAY GUSTAV FRODLICH

MATICA
Trumci, humoria
Lumpaci Vagabundus
Paul Hörniger, Heinz Rühmann, Fritz Imhoff, Hilke Krahl

Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Podružnica Bran-i-bora v Ljubljani bo imela 4. marca t. l. ob 20 redni občni zbor v sejni dvorani ljubljanskega mestnega sveta. Člani, zastopniki društev in tiska vladno vabljeni, da se ga udeležijo.

Ljubliansko gledališče

DRAMA

Začetek ob osmih
Torek, 2. marca: »Dr.« Red A.
Sreda, 3. marca: »Dež in vihar.« Red Sreda.

OPERA

Začetek ob osmih
Torek, 2. marca: Zaprt.
Sreda, 3. marca: »Madame Butterfly.« Izven. Gostovanje tenorista g. Antona Dermote.
Četrtek, 4. marca: »Ero z onega sveta.« Premier-ski abonma.
Petek, 5. marca: Zaprt.
Sobota, 6. marca: »La Boheme.« Gostovanje tenorista Antona Dermote. Izven.

DRAMA

Repriza Nušičeve komedije »Dr.« bo v torek, dne 2. t. m. za red A. Premiera je dosegla ob nabito polni hiši od navdušene publike viharen sprejem s številnimi aplavzi po dejanjih, nekatere Nušičeve posebno posrečene misli so žele celo na odprti sceni spontano ploskanje. Publika se je odlično zabavala. Kakor kaže bo delo pritegnilo s svojim humorjem in komiko številno občinstvo in doživelo mnogo repriz.
Premiera Frasierjeve igre v 3 dejanjih »Zadnji signal« bo koncem tekočega tedna. Dejanje se godi leta 1902 za časa angleško-burskih konfliktov. Kot pove naslov igre se sulka dejanje okrog priprav Burov, ki si prizadevajo otresti se angleškega jarma ter pripravljajo vstajo, ki naj bi izbruhnila z domenjenim signalom. Glavno žensko vlogo igra ga. Vida Juvanova, v moških vlogah pa nastopijo: Levlar, Jan, Debevec, Skrbinišek.

Drzne tatvine in vlomi

v slovenjekonjski okolici

Slov. Konjice, 1. marca.

Naša bližnja in daljnja okolica je zadnje čase postala pozorišče drznih tatvin, katerih verodostojnostim bi človek, ako zares ne bi bil prepričan, ne mogel verjeti. Po načinu tatvin dobi vsak vtis, da se ljubitelji tujega blaga poslužujejo ameriškanskega načina vlamljanja, ker za njimi nikoli ni najti prav nobenega sledu. Saj vselej ko se še pravzaprav ljudje ne zavedo, zgine za njimi prav vsaka sled tako, da ne morejo začeti preiskave niti varnostni organi, kaj šele, da bi uganiko mogoče pričeti razvozlati ljudstvo samo.

Tekom meseca januarja so se izvršili trije takšni slučajji, neko noč ob 11 so zaslišali prebivalci vasi Tepanje šum in ropot. 12 tatov je prišlo z avtomobilom ropat trgovino Žučko. Nekaj zločincev je natovarjalo blago, drugi pa so stali razpostavljeni na posameznih mestih na vasi s puškami. Ko so plen naložili in izpraznili trgovino, so izginili.

Nekaj dni pozneje pa je nekdo ukradel iz občinskega urada v isti vasi 6000 Din. Prišel je skozi zadnja vrata v pisarno. Bila je sicer ena oseba v preiskovalnem zaporu (ime zamolčimo), ki pa je bila radi pomanjkanja dokazov izpuščena na svobodo. Denar je odnesel navidezni poštnjak, ki je za teh 6000 Din vedel, kajti nikoli še ni bilo v pisarno vlamljeno, čeprav je na samoti.

V neko viničarijo so vlamili tatovi in sicer

ponoči. Na poziv viničarja so se umaknili ter prišli nato znova čez dobro uro. Ta pa je po ponovnem ropotu oddal dva strela, nakar so izginili v gluho noč.

V Draži vasi pri Ločah je zadnji čas izginilo nešteto kokoši, rač puranov in kuncev.

Pred nekaj dnevi pa so tatovi skušali vdreti v vilo g. Hasenbichela v Skalcah. Niso pa mogli vdreti čez dobro zapahnjena železna vrata. Zato pa so vdrl v notranjost vile, odkoder so odnesli 5 litrov žganja. Vse pohištvo, krožnike, jedilno orodje, posteljino t. j. sploh vso opremo pa so zmetali v župnijski vinograd ter povzročili pri tem veliko škodo. Vse se je pokvarilo, polomilo in razbilo, dočim je precejšnja škoda na polomljenem traju. Poleg obžalovanja je to povzročilo med ljudstvom veliko smeha. Vse sklepa, da go zdo storijo izvedli nasprotniki g. Hasenbichela.

Čeprav je vespovedno orožništvo stopilo pridno v akcijo ni tako o tatovih kakor o pokradnem blagu nikakega sledu. Ljudje s strahom pričakujejo iz dneva v dan, kdaj bo mogoče pri njih kaj zmanjkalo. Ako še pridenejo neštete manjše primere vlomov in tatvin v sedanjih dnevih, pridemo do zaključka, da vlamilce najbolj mika vino in živež. Kajti lani je bila v obeh slučajjih slaba letina ter se je treba že sedaj preskrbeti za velikončne praznike, ki bodo prav kmalu. Denarne tatvine pa so vse preračunane.

Občni zbor brezposelnih prof. kandidatov

Ljubljana, 1. marca.

Opozorjeni smo bili na nekatere netočnosti v našem poročilu o obnem zboru prof. kandidatov. Zaradi važnosti stvari same, ker gre tu za informacije po brezposelnosti težko prizadežih mladih intelektualcev, dodajamo k našemu poročilu nekaj popravkov, pa tudi nekoliko novih podatkov. Po statistiki, ki jo je navajal predsednik DBPK, je v Sloveniji 156 brezposelnih prof. kandidatov (kandidatki), in sicer 33 (!) romanistov, 26 pedagogov, 25 slavistov, 24 zgodovinarjev in zemljepisecv, 4 matematičarji, 2 umetnostna zgodovinarja, 2 z izjemno skupino in 1 kemik. Poročilo o otvirnitvi novih oddelkov v jeseni je netočno, ker pred pričetkom novega šolskega leta nikakor ni mogoče določiti števila razredov in so vse tozadevne številke napačne. Kar se tiče mestne ženske realne gimnazije v Ljubljani se seveda upravičeno pričakuje, da bo država prevzela profesorje iz mestne službe; toda na obnem zboru se je pravilno naglašalo, da to prevzemanje ne bo šlo na račun prof. sorskih kandidatov, ker država ne bo prevzela samo profesorjev, ampak tudi — učenke in se bodo oboji samo preselili iz mestnega zavoda na državni zavod.

Mladega tatu so prijeli

Begunje, 1. marca.

V soboto, dne 27. februarja je bilo ukradeno trgovcu Dolžan Stanku iz Slapa pri Trziču din 8000, 1 srebrna ura in ena stara denarnica in to iz nočne omarice. Tatvina je bila izvršena proti večeru. Drugi dan je tatvino opazil, je javil orožnikom v Trziču in istočasno osumil tatvine 20-letnega Š. Karola, blapea iz Zgoše pri Begunjah. Imenovani je pred nekaj meseci služil pri njemu in so mu bile razmere v hiši znane. V soboto zvečer je bil Karol v trgovini, kjer se je zadržal približno 15 minut in med tem časom je izrabil priliko, da je neopažen izvršil tatvino. V nedeljo je dobila orožniška postaja v Begunjah nalogo, da aretirajo osumljenca ter ga zaslisi. To se je tudi zgodilo in pri preiskavi so dobili pri njemu vse, kar je ukradel. Kupil si je edino le eno erajico in en pas, za kar je izdal 50 din. Pod težo dokazov je tatvino priznal. Oddan je bil v zapore okrajnega sodišča v Radovljici.

Begunje, 1. marca.

Prosvetni odsek gasilske čete v Begunjah je v nedeljo, dne 28. februarja 1937 proslavil 25-letnico delovanja gledališkega odra v svojem domu z predstavo Revček Andrejček. Predstave se je udeležilo kljub velikemu nalivu množično občinstvo, katero se je na ta način oddolžilo požitvovalnim gasilec. Igra se bo najbrž ponovila in to na splošno zahtevo prebivalstva. Režijo je vodil šolski upravitelj Bulovec Alojz.

Cesar, Sancin, Plut, Poljaker, Bratina in Pianecski. Režija je Debevcva.

OPERA.

Anton Dermota je po svoji karjeri naš najmlajši tenor. Zato mu obetajo uspehi, ki jih je doslej že dosegel izredno bodočnost. Temeljito izobrazbo si je pridobil v Ljubljani sam, skoraj brez vsake pomoči. Poleg službe v gledališču, ki mu je omogočala skromno existenco, je pridno in vztrajno študiral srednjo šolo, na konservatoriju pa solopetje in kompozicijo. Šele na Dunaju se je lahko posvetil popolnoma negi svojega glasu in v dveh letih ga že vidimo na državni operi, kjer napreduje od nastopa do nastopa. Sedaj prihaja spet med nas, da po najlepši preizkušnji na Dunaju (Traviata z J. Novotnoi) nastopi na naši operi. V sredo bo pel prvič in sicer Pinkertona v »Madame Butterfly«.

»Ero z onega sveta«, je komična opera v 3 dejanjih, ki jo je spesnil po narodni pripovedki iz dalmatinskega Krša, znani hrvatski komedijograf Milan Begović. Zivopisno besedilo je z redko spretnostjo prestavila R. Petelinova tako, da se ji je posrečilo ohraniti osnovni kolorit originala. Ero (Hercegovaec) je zanimiv tip navihana, ki spretno premosti lahkovorne vaščane, češ, da je prišel z neba, obenem pa preizkusi ljubezen svoje izvoljenke, ki jo končno srečno odvede v svojo domačijo. Besedilo je polno duhovitih in učinkovitih prizorov, ki jih je sijajno kompoziral Jakob Gotovac (avtor »Jadovanke za teletom«, »Simfoničnega kola«, »Morane«, itd.), ter s tem podal svoje dosedanje najboljšo delo. Premiera bo v četrtek, dne 4. t. m.

Mariborsko gledališče

Torek, 2. marca ob 20: »Čevljar Anton Hitz. Red B.
Sreda, 3. marca: Zaprt.

Kaj pripravlja mariborsko gledališče? V dramih bo naslednja novost Shawova znamenita in povsod z izrednim uspehom igrana zgodovinska drama v sedmih slikah: »Sveta Iva na s. Režijo vodi glavni režiser Jože Kovič. Naslovno vlogo igra Elvira Kraljeva, v ostalih vlogah pa nastopijo vse moški ansambli.

Od tu in tam

V narodno skupščino sta prišla dva poslanca, ki sta bila izvoljena na listi dr. Vladka Mačka in se doslej vzdrževala vsakega sodelovanja v skupščini. To sta Jovan Zdravkovič in Radivoj Nikolič. Predsedniku sta predala svoja polnomočja. Kakor znano, sta ta dva poslanca že pred tedni začela akcijo, da je treba pustiti ob stran vse abstinentne razloge in iti v skupščino. Casnikarjem pa sta izjavila, da z vetopom v skupščino se nista zapustila načel, za katere sta se borila do sedaj izven narodne skupščine, temveč sta le spremenila taktiko. V tako odločitev pa so ju pripravili volivci. Oba poslanca se ne bosta včlanila v noben poslanski klub, temveč bosta ostala »divjak«.

»Gospodarska sloga« bo v Zagrebu zgradila svoj lasni dom. Graditi ga bodo začeli že spomladi, za kar so zbirali denar med vsem narodom. Razmah organizacije, pravijo, da to zahteva.

V Obrovnici pri Bjelovarju so se stekli v gostilni gostje in pobili enega do smrti, dva pa težko ranili. Za razpoloženje je najbolj skrbela godba, v kateri sta bila tudi dva fanta, ki pa nista bila z vsemi gosti v najboljših odnosih. Oba dva sta se začela pripraviti z gosti, nakar je nekdo ugasnil luč in pretep se je začel. Vsi so mahali z noži, da je padlo po nedolžnih in razgrajah. Najprej je padel neki kmet, kateremu je neznan gost razparal trebuh. Zraven njega pa sta ležala s težkimi ranami tudi oba fanta-muzikanta. Prepeljali so ju v bolnišnico, vendar pa ni upanja, da bi ostala pri življenju.

Francoski poštni minister, ki je v nedeljo prisostvoval otvoritvi nove kabelske zveze med Jugoslavijo in Francijo, si je v Kotoru ogledal vse krajevne znamenitosti, nakar je odpotoval v Dubrovnik.

Energično borbo proti bizamski podgani so začela razna društva v Zagrebu. Kakor znano, se je ta podgana razpela tudi po naših krajih, se bolj pa po hrvatskih. Škodo, ki jo te podgane delajo na vodnih nasipih, so uvideli šele pri raznih povodnih, kjer se je začela pojavljati res velika nevarnost, da se bodo nasipi podrli. Nujno je postalo, da se zaustavi prehitro razmnoževanje podgan s tem, da se ljudje opozore nanje in je po-kušajo pri vsaki priliki uničevati. Poljedelsko ministertvo je dalo za pokončevanje podgan nekaj podpore, ki pa bo zadostovala le za prve pokuse zastrupljanja z barijevim karbonatom. Ta strup bodo nastavljali zaviti v kruh na mesta, kamor podgane hodijo na počitek.

Kar tri uboje so zabeležili v eni noči v Novem Sadu od nedelje na ponedeljek. Zaradi neke ženske so trije moški ubili nekega pekovskega pomočnika, drugega so ubili pijanci v gostilni, tretjega pa so na cesti napadli neznanci in ga tako težko ranili, da je v bolnišnici umrl.

50 mladih ljudi je hotelo pobegniti s parnikom iz Sibenika v širni svet. Bili so to večinoma mladi dijakci ter delavci, le dve delavki sta delali izjemo med njimi. V nedeljo zvečer so se na tihem začeli krcavati na motorno jadrnico, ki je bila usidrana nekoliko ven iz pristanišča. Oblasti niso tega nič opazile. Ko so se vsi vkrcali, je jadrnica odplula na odprto morje in čakala tam na neki parnik, ki bi potem ves ta tovor prevzel na svoj krov. Toda te ladje ni hotelo biti od nikoder. Mladi avanturisti so začeli godrnjati in dolžiti lastnika jadrnice, da je kriv potegavščine. — Med tem časom pa so že njihovi svojci opazili, da mladeničev od nikoder ni, pa so se obrnili na policijo. Se preden je tajinstveni in težko pričakovani parnik prišel ponje, jih je prišla policija in poslala domov. Preiskava pa je dognala, da obstoja v Sibeniku neka družba, ki nabira mlade ljudi za tujino, zlasti srednješolce. Zamje bo kaznen odmerila še šola.

V Split je dopotoval znani filmski igralec Harry Piel, ki je v Dalmaciji že lani posnel nekaj slik za svoj film »90 minut postanka«. Sedaj je sicer prišel na odmor, ki ga bo prebil v Dubrovniku, vendar pa bo za njim prišla filmska skupina, ki bo v Dalmaciji pod njegovim vodstvom takoj spomladi začela slikati za nov film. Največ bodo posneli slik v Splitu samem. Harry Piel je izjavil, da je nemška filmska industrija sedaj že mnogo bolj navdušena za Dalmacijo in bo letos najbrž še več družb prišlo tjakaj fotografirati.

Tihotapca, ki je hotel preko meje na Madžarsko, je obmejni stražnik ubil blizu Čakovca. — Stražnik je namreč opazil človeka, ki se je plazil proti meji in ga pozval, naj se ustavi. Ker to ni pomagalo, je trikrat ustrelil v zrak. Neznavec se ni ustavil, nakar je stražnik ustrelil vanj in ga ubil. Ljudje so v ubitem spoznali starega tihotapca.

Velike poplave v Ameriki so v neki meri prišle prav za naše žito. Amerika je morala pustiti doma nekaj več žita kakor bi ga sicer. Na trg pa je stopila kot močna konkurentinja Argentina, kjer je bila letošnja žetev za 100 odstotkov boljja kakor lani. Nevarno pa je, da bi se cene preveč znižale, ker je trenutno manj povpraševanja po pšenici v vseh državah, ki sicer veliko kupujejo. Istočasno pa plovejo veliki parniki iz Argentine, ki so natovorjeni s pšenico. Balkanske države izvažajo žita vsako leto več, zlasti Jugoslavija in Bolgarija.

Sarajevski podjetniki so začeli z akcijo proti kartelom, katere delajo odgovorne za visoke cene raznega blaga. V resoluciji, ki so jo sklenili in izglasovali, so protestirali zlasti proti kartelom cementa, ki navijajo cene in tako onemogočajo pospešeno gradbeno delavnost. Ugotovili so, da stane vagon cementa v Sarajevu 7157 din, dočim ga iste tovarne prodajajo v inozemstvu za 1623 dinarjev.

Redka sreča je bila naklonjena kolesarju S. Šimuniču v Zagrebu. Fant se je peljal s kolesom in izza vogala zaradi svoje nepazljivosti treščil v tramvaj, da se je takoj znašel pod njim. Tramvajski voznik ni mogel vso niti zavreti, ko je bil kolesar že spodaj. Zaščitna deska pa je fanta zadržala, da ga kolesa niso prežejala.

Zaradi kavarniških pevačic so se do smrti stekli trije mladi in navdušeni muslimani zadnji dan velikega muslimanskega praznika kurban bajrama v Kosovski Mitrovici. Namen, da se udarijo, so imeli baje že prvi dan teh praznikov. Vzrok gotovo ni bila ničesar drugega kot ljubosumnost. Poleg ljubosumnosti pa je še precej pripomogla blazna pijanost mladeničev. Ko je zvedela mati nekega ubitega mladeniča to žalostno novico, se je zgrudila in pri tem padcu dobila tako težke poškodbe, da bo le težko ostala pri življenju. Primer tega poboja je zopet en dokaz več, kako so v južnih krajih malo upravičeni imenovati Slovence pijance in zločince. Kdor hoče zabavljati, mora najprej stremeti za tem, da postane sam boljši.

Letošnji vinski sejem v Ljutomeru

Ljutomer, 1. marca.

V Ljutomeru se pripravlja vinski sejem in razstava v že običajnem obsegu kakor prejšnja leta na dan 16. marca 1937 v kavarni g. Zavrtnika. Otvoritev vinskega sejma bo ob 9, zaključil se ob 20.

Pričakuje se tudi veliki obiskovalcev, ker se je večje število tujcev prijavilo. Žal se letos ni ugodilo naši prošnji za polovično vožnjo po železnici. Obisk je priporočljiv tudi vsem domačim vinogradnikom in prijateljem dobre vinske kapljice, tem bolj, ker bo ta dan tudi kramarski in živinski sejem ter se na vinskem sejmu sudejo različni stanovi. Posebno se opozarjajo vinski trgovci, gostilničarji in vsi, ki si želijo nabaviti izvrstna vina po nizki ceni, naj ne zamudijo ugodne prilike ter posetijo ta vinski sejem. Na razpolago bodo prvovrstna mešana in fina sortna vina ljutomerskega, gornjeradganskega in štrigovskega vinarskega okoliša.

Ljutomersko vino je že od nekdaj slovelo po svetu vsled svoje izborne kakovosti. Na žalost se pod imenom ljutomernem čimdalje več nepristnih vin ponuja in prodaja. Na tem vinskem sejmu se bo razstavilo le pristno domače vino lanskega leta in starejših letnikov. O pristnosti in kakovosti vina bo odločala en dan prej strokovna komisija, zato mora vsak razstavljevalec vino, ki ga hoče razstaviti, poslati do 14. marca t. l., in sicer od vsake sorte po tri buteljke v pisarno mestne občine Ljutomer. Prijave pa treba poslati do 11. marca, da se katalog pravočasno nastavi.

Vabijo se razstavljalci, da nudijo na tem vinskem sejmu veliko izbiro našega pristnega vina, vabijo pa se tudi vsi konsumenti dobrega vina.

Proslava 100 letnice Puškinove smrti

Ljubljana, 2. marca.

Včeraj zvečer je Ruska Matica priredila v Trgovskem domu Puškinovo proslavo v spomin 100 letnice njegove smrti. Proslave se je udeležilo veliko število oddelčnih oseb, predvsem univerzitetnih profesorjev.

Proslavo je otvoril predsednik Ruske Matice univ. profesor dr. E. Spektorski, ki je uvodoma prečital brzojavke nekaterih, ki se proslave niso mogli udeležiti. Tudi je imel slovnostni nagovor. Za njim je govoril dr. N. Preobraženski, ki je poudarjal Puškinove zasluge za ruski narod. Kakor naš Prešeren, tako je tudi Puškin delal za svoj narod, ki je spoznal njegovo delo, ko pesnika več ni bilo.

Nadaljnji spored so spopolnili še ga. M. Nablocka, članica Narodnega gledališča, ki je recitirala odlomek Puškinove »Kapetanove hčere«. Gdđ. Oljekopova je zapela arije iz Čajkovskega »Pikovke damec in Noč Rubinstajna ter Pismo Tatjana iz Čajkovskega »Evgen Onjegin«. g. A. Kolacio, član ljubljanske opere pa je odpel arijo tudi iz »Pikovke damec. Pri klavirju tu je spremljal g. prof. M. Lipovšek, ki je tudi z odlomkom iz opere Car Sultan lepo Puškinovo proslavo zaključil.

Divji napadalci

Pltuj, 1. marca.

Žrtev napada je postal posestnik Frane Postrak iz Župetice v Slov. goricah. Postrak je šel dne 18. febr. t. l. na obisk v sosednjo vas Zagorca in se precej pozno v noč vračal proti domu. Na osamljenem kraju so iznenada planili na njega trije nepoznani moški in začeli udrihati po njem s koli. — Postrak se je že po nekaj udarcih zgrudil v mlaki krvi na tla in obležal nezavesten, kakršnega so našli domačini in ga takoj spravili v ptujsko bolnišnico. Zdravniki so se na vso moč trudili, da bi Postraka ohranili pri življenju, vendar je bil vsak trud zaman. Ko so ugotovili, da ni več pomoči, so ga dne 25. febr. prepeljali domov, kjer je še islega dne podlegel. Sodna obdukcija je ugotovila, da je imel prebito in močno udrti lobanjo. Storitcem so na sledu.

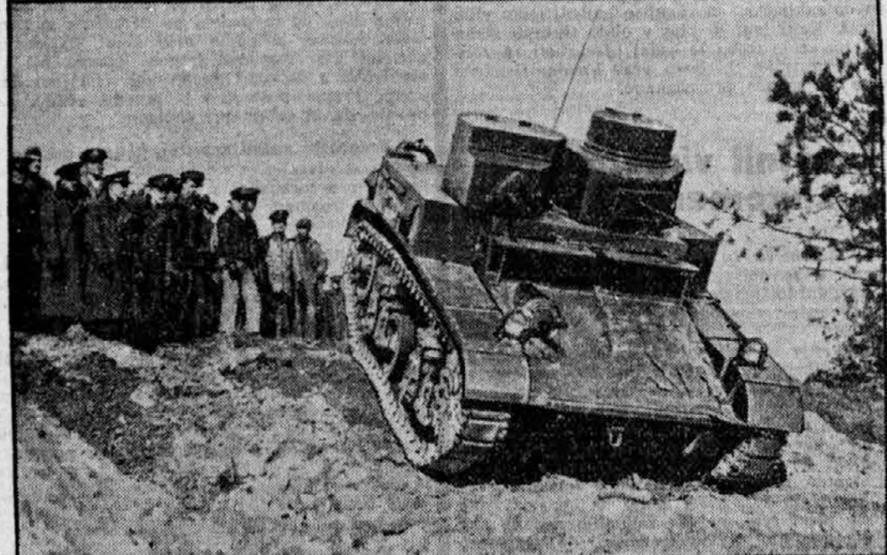
Sportno-gimnastično akademije

priredi SK Planina v nedeljo, dne 7. marca ob 11 dopoldne v veliki dvorani hotela Union. Spored akademije je ta-le: 1. Pozdrav. 2. Gimnastične vaje (moški). 3. Dvovisinska bradlja (žen. mladina). 4. Težka atletika (moški). 5. Gimnastične vaje (ženske). 6. Bradlja (moški). 7. Skoki skozi obroč (ženska mladina). 8. Nastop smučarjev (moški). Odmor. — 9. Gimnastične vaje (ženska mladina). 10. Gor čez izaro (ženske). 11. Vaje z loparji (žen. mladina). 12. Otroško rajanje (žen. mladina). 13. Drog (moški). 14. Vrhunska gimnastika (solo-moški). 15. Rajanje slovenskih deklet. — Akademija se prične točno ob 11 in konča okrog pol ene. Sodeluje godba Sloga, pevski kvartet in domača harmonika. Program je zelo pester in zanimiv. — Vstopnice od 3 do 20 din se dobe pri blagajni kina Union. Preskrbeti si jih pravočasno, ker je povpraševanje veliko.

44 operacij na enem telesu

Stefan Georgakopoulos je eden najbogatejših ljudi v Atenah. Po svoji zunanosti nikakor ni morda videza normalnega človeškega bitja, temveč izgleda kakor živ robot. Vse to je posledica 44 operacij, s katerimi je dobil dolgo vrsto umetnih delov v svoje telo. Za časa grško-turške vojske je eksplozirala neka granata komaj meter daleč od njega in malo je manjkalo že takrat, da ga ni popolnoma raznesla v koščke. Drugič ga je zadel nesreča v njegovi lastni kemični tovarni v Pireju, kjer mu je ob priliki eksplozije odneslo levo roko in mu popolnoma skazilo nos. Toda kljub vsem tem težkim poškodbam ga je kirurg pozdravil. Levo izgubljeno roko so mu zamenjali z novo umetno roko, ki je bila iz jekla in kože. Nos so mu pa popolnoma izrezali in ga nadomestili s parafinskim nosom. Spretni kozmetični kirurg mu je z operacijo nos tako lepo popravil, da se niti od blizu ne vidi, da je umeten. Največjo nesrečo pa je doživel ob drugi eksploziji v svojem kemičnem laboratoriju. Ob tej priliki je poleg njega poginil njegov asistent, on sam pa je bil samo popolnoma zmrcvarjen in zrezan. Takrat je izgubil desno uho in še desno roko. Prav tako mu je jeklo razmrcvarilo obe nogi in ni prizaneslo niti telesu.

Ko so ga pripeljali v bolnišnice, je komaj še dajal od sebe znake življenja. Vkljub svojim težkim poškodbam pa je Georgakopoulos še ostal pri življenju. Del njegove lobanje so zamenjali s srebrnim vložkom. Tudi nekaj rebra so zamenjali s srebrnom. Uho mu je prišel zdravnik na staro mesto. Desno roko in pa noge so mu pa zamenjali z umetnimi. To njegovo zdravljenje je trajalo mnogo časa, toda kmalu se je navadil, da je s svojimi umetnimi nogami in rokami opravljal svoje posle skoraj tako spretno, kakor bi imel naravne. Prišlo je celo tako daleč, da se je še poročil. — Toda s tem njegove nesreče še ni bilo konec. Pred kratkim ga je doletela še težka avtomobilska nesreča, kjer mu je razbito steklo težko poškodovalo oko. Tudi to oko so mu morali zamenjati s steklenim. Ob zadnji operaciji je izjavil, da sploh nima kaj izgubiti. Zanimivo pa je dejstvo, da smatrajo zdravniki Georgakopoulosa, človeka, ki skoraj nima več svojih koristi, za izredno zdravega. Zdravniki trdijo, da bo doživel lahko tudi 90 let. Ta umetni človek pa s svojim življenjem res potrjuje, da je izredno odporen, saj je s svojimi 44 operacijami to dokazal več kakor dovolj.

Ameriška vojska je dobila nove vrste tankov, ki imajo tudi radio postajo s seboj.

Lasulje v Hollywoodu

Statisti in statistke, zlasti zadnje, tvorijo precej važno sestavino prebivalstva v ameriškem filmskem mestu. Ker so pa slabo plačani in še slabše plačane, je jasno, da ne morejo več tako slepo iti na vse pogoje, katere zahtevajo od njih filmski podjetniki. Poplava statistikov za film je bila prejšnje čase tako velika, da so režiserji lahko uveljavljali največje kaprice, katerih so se domislili. Če je na primer režiser zgodovinskega filma potreboval tri Napoleone, ali dva Kristusa, ali katerokoli število znamenitih osebnosti ali dvojnikov, da zamenjajo resnične igralce, je bila navada, da se mu je takoj javilo zahtevano število. Seveda so morali biti ti statisti oblečeni, kakor je zahtevala njihova vloga.

Zadnje čase pa so se začeli upirati pretiranim zahtevam režiserjev zaradi tega, ker so preslabo plačani, da bi lahko ustregli vsaki njihovi želji. Nekega lepega dne so začeli štrajkati vse statistke, tako da so bili režiserji v veliki zadregi in niso mogli tisti dan ne naprej ne nazaj. Statistke so kot razlog za štrajk navajale, da stavijo filmska podjetja prevelike zahteve glede barve las. Barva las se menjav filmski modni vsak dan. Danes je rjava, jutri spet platinasto plava, potem je treba frizuro uravnati in urediti tako, kakršno ima mala Shirley Temple, jutri je treba spet priti e čisto gladko počesanimi lasmi. Zaradi tega trpe lasje statistik, še bolj pa trpe njihovi žepi, ker jim je docela nemogoče, da bi lahko tako ogromno izdajale za lase.

Zato zahtevajo od filmskih podjetij, naj jim dovolijo, da bodo nosile pri filmanju lasulje. Lasulje naj oskrbi podjetje samo. Na te zahteve sprva statistke niso dobile nobenega določenega odgovora. Zdelo se je, da so podjetniki pripravljeni, da bodo še lahko nadaljevali tako, kakor so delali

s statisti doslej. Toda štrajk se je razširil in dosegel take oblike, da je skoraj gotovo, na bo zahteva po lasuljah zmagala.

Človek, ki zna koran na pamet

Človeka, ki bi znal na pamet sveto pismo, dandanes menda ni. Pač pa vedo povedati, da je na svetu nekdo, ki zna na izust vso muslimansko biblijo, to je koran. Ta veliki vseznalec je Molire, Ibrahim Sonjalvi, veliki mohamedanski mufti v Johannesburgu v Južni Afriki. To ni mala reč, zakaj koran obsega v celoti 2.400.000 besedi. Mufti Ibrahim nam lahko navede takoj, tudi če ga prebudite sredi noči, katerikoli odstavek iz korana. Vsakdo bi se vprašal, kako je mož prišel do tega silnega znanja. Toda razlaga je preprosta. Mož je od svojega devetega leta ogromno bral, toda edina knjiga, katero je prebral, je bil koran. Pravi, da se tega čitva ni naveličal niti po 55 letih, ko zna vso sveto knjigo na pamet.

Lud'e 500 milj pod moriem

Zadnje čase si veliko prizadevajo, da bi dvignili ostanke velikega ameriškega parnika »Lusitania«, ki ga je torpedirala v svetovni vojni neka nemška podmornica. Potop te ladje je povzročil, da je Amerika napovedala vojno Nemčiji. Od leta 1935 dalje vemo po zaslugi angleškega kapitana Russela natančno, kje ta potopljena ladja leži. Kapitan Russel je eden najbolj znanih potapljaških strokovnjakov na svetu. Dolgo je mislil, kako bi prišel do potopljene »Lusitanije«. Poskušal je to in ono; ko so mu poskusni delni uspehi, se je pogodil z lastniki znane ladje za potapljaške poskuse. To je angleška ladja »Ophir«. Skonstruiral je posebno, novo potapljaško obleko iz jekla, ki je tako močna, da vzdrži strahotni pritisk vode v globini 500 metrov. Novo obleko so preiskovali na

znanem Lochneškem jezeru, ki je pred dvema letoma zaslovelo po svoji pošasti. Poleg tega so vršili poskuse tudi v posebnih aparatih, kjer lahko vodni pritisk poljubno uravnavajo. Potapljalci, ki se bodo v novi obleki spustili do »Lusitanije«, bodo skušali potopljenega orjaka razstreliti z dinamitom na kose. Kovinaste kose bodo potem z elektromagnetni dvigali na površje. V osmih dneh upajo, da bo delo izvršeno. Tu ne gre samo za znanstvena stremeljena marveč gre za zlato, ki ga je »Lusitania« pred dvaindvajsetimi leti vozila iz Evrope v Ameriko. Potapljalci gredo na dno morja po zaklade...

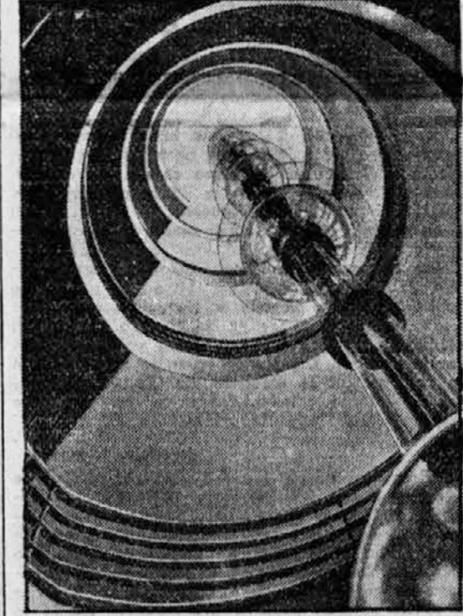
Domišljivi Amerikanci

V nekem mestu onkraj velike luže so uvedli pravo ameriško novotarijo, ki se je bodo oprijela kmalu tudi vsa druga ameriška mesta in ki bo postala kmalu tudi za Amerikance nekaj povsem običajnega. Zgradili so namreč veliko hladilnico, kjer si more vsak meščan najeti svoj posebni ledeni »safe«, prav tako, kakor najame safe v banki za svoje dragocenosti. Vsak abonent tega ledenega safeja bo imel ob vsakem času ponoči in podnevi dostop v ta hladilnik, odkoder bo lahko jemal hrano, ki jo je spravil vanj. Radi graditve tega velikega hladilnika bo odpadlo zlasti gospodinjam veliko nepotrebnih skrbi, kako naj shranijo hrano, ki potrebuje neko gotovo temperaturo. Temperatura v tem hladilniku je vedno tako nizka, da se ne more nič pokvariti. In tako so spretni Amerikanci uganili, da je to najprimernejši način za hranjenje takih jedi. Če se pa slučajno večerja zavleče preveč pozno v noč in gospodinja nima v kuhinji nič pripravljene, s čimer bi pogostila goste, ni potreba nič drugega, kot da pošlje služkinjo v ta hladilnik. Prednost tega hladilnika za gospodinjne je predvsem v tem, da gospodinjne lahko nakupijo na trgu večjo množino zelenjave in mesa, da bi se jim bilo treba pri tem bati, da bi se vse to pokvarilo.

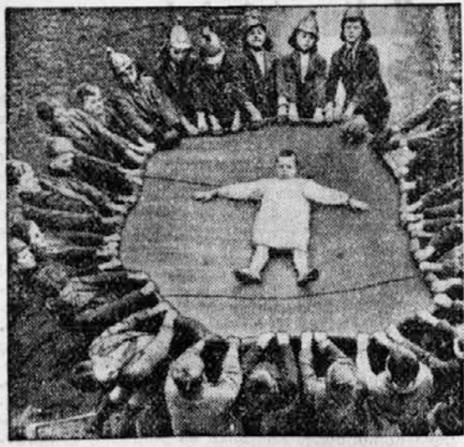
Ženitovnjaška posredovanja po radiu

Na Japonskem so začeli v radijske prenose uvajati novo šego, ki se širi tudi po drugih državah. Vsak dan je nekaj oddaje namenjeno ženitnim posredovanjem. Teh posredovanj ne izvršuje po radiu kaka osrečevalna pisarna, marveč jih prizidatelji pošiljajo po etru sami. Baje vlada za to zanimivo uro v japonskem radiu veliko zanimanje in pravcati naval na studije. Moški in ženske vseh starosti se gneto pred mikrofonom, da osebno pošljejo svoje intimne želje o tem, kakšen naj bo njihov bodoči življenjski tovariš.

Par profesorskih. 1. Kaj delate pri vratih, gospod profesor? — Rad bi jih odklenil. — Tega vendar ne morete napraviti s cigaro! — O jej, saj res, to je moja cigara. Zdaj sem pa gotovo pokadil nesrečni ključ. — 2. Profesor je šel črez trg. Vpraša policaja: Prosim vas, kje je kolovorska ulica? — Druga na desno. — Dobro, sedite!

Čudna krivulja, ki predstavlja stopnišče modernih zgradb.

Najmlajši reševalci. V Londonu imajo že za otroke posebne reševalske šole.

Obvestila

Ljudska univerza v Ljubljani. V sredo, 3. t. m. bo predaval univ. prof. ing. Viktor Gostiša: Agrarica kot prvi rudarski pionir novega veka. Predavanje, ki se vršilo v mali dvorani Filharmoničnega društva, se bo pričelo ob 20 in je vstopnina prosta.

Dr. Alfred Serko jun. bo predaval o »nastanku naših kraških jam« (17. poljudno-znanstveno predavanje Prirodoslovnega društva). Predavatelj nam bo prikazal, kako so si razlagali ljudje nekdanj in sedaj jame, obenem nam bo z diapozitivi razložil novejšje teorije o delovanju vode na Krasi in nastanku raznih kraških pojavov. Pri tem bo vedno navedel primere za razna menija iz najbližjih predelov našega Krasa. Predavanje se bo vršilo v torek, 2. marca ob 18 v predavalnici mineraloškega inštituta univerze, Vstopnina 4 Din, za dijake 2 Din. — Po predavanju bo občni zbor društva za raziskavanje jam.

Ljudski oder vprižori dne 6. marca ob 8 zvečer in 7. marca ob 5 popoldne v franciškanski dvorani Drabosnjakovo: Izro o izgubljenem sinu. Vstopnice se dobijo v predprodaji v pisarni Fax et bonum v franciškanski pisarni.

Jugoslovansko-čehoslovanska Liga v Ljubljani opozarja svoje članstvo na slavnostno predstavo uspele Gotovčeve opere Ero z novega sveta, ki se vrši v proslavo rojstnega dne predsednika bratske čehoslovanske republike T. G. Masaryka pod protoktoratom J. Lige v Operi v nedeljo, dne 7. marca ob 20. uri. Slavnostno predstavo bo dirigiral sam kompozist Jakov Gotovac. Občinstvo naj si preskrbi vstopnice v predprodaji počeni s četnikom.

VI. koncert Ljubljanske filharmonije bo v ponedeljek, 8. marca v Unioni imel na sporedu Corellija, zastopnika italijan. baroka, nemškega klasika Haydna, romantičarja Weberja, Francoza Debussyja in Berliozeta ter Slovence Bravničarja. Spored je sestavljen dirigent koncerta g. Rheno-Baton, ki se je po svojem izredno uspelem gostovanju pri nas odzval dovolj ponovnemu pozivu naše filharmonije. Klavirski part pri Corelliju in Bravničarju bo izvajal naš priznani pianist g. prof. M. Lipovec. Predprodaja je pri bližnjem kino Uniona. Cene od 5 do 40 Din.

Društvo za raziskavanje jam ima svoj redni občni zbor danes, v torek ob 19 v predavalnici mineral. inštituta na univerzi. Pred občnim zborom je predavanje o nastanku jam (istotam ob 18).

Radio

Programi Radio Ljubljana

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobite v najboljšem in najcenejšem ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana«, ki stane mesečno samo deset dinarjev. —

Torek, 2. marca: 11.00 Solska ura: živali in ljudski veri Slovencev II. (g. Vinko Möderdorfer) — 12.00 Slavn. dirigenti (plošče) — 13.45 Vreme, poročila — 13.00 Cas, spored, obvestila — 13.15 Pester spored (rad. orkester) — 14.00 Vreme, borza — 18.00 Za vs-kega nekaj (plošče) — 18.10 Medsebojnost telesa, duše lu duhaduha (g. prof. Ethin Boje) — 19.00 Cas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nacionalna ura: O Rakčevih liriki (Dav. Stojanovič) — 19.50 Zabavni zvočni tednik — 20.00 III. skladateljska ura: Mihel Rožanec, Sedelnik, ed. Polška Zupanova (soprani, radijski orkester in g. Zorko Prelovec (vodna beseda) — 21.00 Glasbene suite (radijski orkester) — 22.00 Cas, vreme, poročila, spored — 22.15 Za kratek čas (Glmermanov trio) — Konec ob 23.

Drugi programi

Torek, 2. marca: Beograd: 19.30 Večer plošč — Zagreb: 20.00 Opera — Dunaj: 19.35 Opera — Budimpešta: 20.10 Opera — Nijon: 19.35 Trat. Milano-Beromünster: 17.15 Violini, 21.00 Verdijeva lirčna drama Nabucco — Rim-Bari: 21.15 Orglje — Praga: 19.20 Smetanova proslava — Varšava: 20.15 Simfonični koncert — Berlin 20.10 Vojška godba, 21.00 Operetne melodije Vratslava: 20.10 Koncert po željah — Kġin: 21.00 Operetne skladbe — Monakovo: 20.10 Nemški skladatelji — Sottens: 20.30 Operetni večer — Bukarešta: 20.30 Simfonični koncert.

Naročajte Slovenski dom!

J. Jurca: Beg čez Azijo

(Za tisk priredil Anton Podbevšek.)

Za ta denar nam bodo najeli vodnike, dočim ne vzamejo za hrano ničesar. Povedali so nam, da je stvar za nas zelo opasna. Snoči je bila v vasi patrolja ruskih kozakov, ki je sporočila, da je ušlo devet ujetnikov — Avstrijcev — in da morajo vsakogar, ki bi se zatekel v vas, prijavit in ga ji izročiti, ko zopet pride. Pride pa že noč, zato moramo takoj iz vasi ven in se skriti med skalovjem blizu poti. Ko bo prišel vodnik, moramo takoj oditi in vso noč hoditi, da nas jutri ruski kozaki ne najdejo.

Stopili smo iz brloga, ne da bi šel kdo za nami in se par sto korakov od vasi skrili za skale. Ko se je pričelo mrčaiti, je prišel po nas Perz z dvema osloma in nas pozdravil po rusko: »Zdravstvujete! In odšli smo v temno noč. Zjutraj smo na nekem postajališču pili čaj in zopet nadaljevali pot.

V daljavi smo opazili večje mestce. Tovariša nista hotela naprej z vodnikom, temveč sta zavila za neki hrib. Tudi meni se je zdel položaj nevaren, vendar sem hotel pokazati, da sta oba večja zajca kot jaz. Ze sva prišla do meščanov, ki so bili ponajveč čedno oblečeni. Vsi so me prijazno pozdravili in vprašali po tovariših. Kažipot jim je povedal, da sta izginila za neki hrib, ker se najbrže bojata. Polovica se je odpravila poiskat tovariša, druga polovica pa me je spremlila v mestce, ki se je imenovalo Sirvani. Ovdeli so me v hišo, ki je bila gotovo županova, ker je bila mnogo lepša od drugih. Dva Perza sta govorila dobro rusko. Pravila sta mi, da so Perzi naši dobri prijatelji in da Rusov nimajo radi, ker silijo v njihovo domovino.

Medtem so se vrnili Perzi z mojima tovarišema. Steklena vrata so zagnili s preprogo in prižgali v bogato opremljeni sobi luč na nekakšnih

lestencih. V sobi so se zbrali mestni velikaši z županom na čelu in nas spraševali razne stvari. Prineli so nam čaja, kruha, napekli so nam mesa in nam nudili najboljše cigarete. Najbolj smo se čudili, da so nam postregli tudi s pivom.

Ob eni steni je bila prislonsjena cela vrsta pušk. Bile so nove nemške karabinke. Dolgo v noč smo se razgovarjali. Vpraševali so nas, kaj mislimo, ako bi pričeli vojno z Rusijo. Ali bi jim dala Nemčija potrebne topove in municijo? Sajevic jim je na dolgo in široko razlagal. Klepac pa se je medtem izmuznil v bližnji kot in je trdno zaspal. Jaz sem se videl, ko je dal župan Sajevicu nekaj denarja, rekoč, da bomo dobili jutri malo karavana in da bomo odšli proti Bržnutu in ne proti Mešedu, kakor smo prvotno imeli načrt, ker je v tem mestu mnogo ruskih kozakov, v Bržnutu jih je pa le nekaj malega.

Tudi mene je poživita pijača premagala. Legel sem poleg tovariša in sladko zaspal. Koliko časa je potni, Sajevic še razkladal svojo učenost, ne vem.

Drugo jutro nas je sluga zgodaj poklical. Brez obljubljenega zajtrka smo sedli na mule in odjahali z novim kažipotom. Presedali smo na sedlu ves dan in pozno zvečer prihajali v mesto Bržnut. Ker smo bili zopet strašansko žejni in smo imeli denar, smo stopili v »čajarno«, kjer smo pili iz malih kozarčkov tako hitro, kakor hitro nam je mogel natakar točiti. Strb, kje bomo prenočili, nam je odzvela policija, ki nas je tako hitro odvedla, da nismo utegnili plačati čaja.

Na policiji smo izvedeli, da je tukaj že šest Avstrijcev, ki so prišli danes podnevi in so pri županu. Rusi so jih ob prihodu videli in jih zahtevali nazaj. Kaj bo župan sedaj ukrenil, se še ne ve. Nas ni še nihče videl, zato bomo morali zjutraj naprej.

Zgodaj zjutraj pa so nas že izgnali iz mesta. Stražnika, ki nas je spremljal, smo z veliko težavo preprosil, da nam je povedal, kako naj sprašujemo za pot na Teheran. »Kuča jo Teheran?« so se gla-

sile njegove besede. Pokazal nam je še smer in smo se razšli.

Pota ni bilo nobenega. Šli smo med gorami, ki so se tukaj zopet začele. Sem in tam smo srečali kakega Perza s kako mulo in ga vprašali za pot. »Inža, inža!« je odgovoril in zamahnil z roko po zraku. To je bilo vse, kar smo mogli zvedeti.

Prenočili smo v nekem malem, razdrtem pastirskem hlevu. Klepac je večkrat pešal, zato sem obema nosil prtijago. Vendar je tu kazalo, da so bomo morali ločiti. V tem hlevu sem se še s Klepacem hudo spil zaradi šivanke, ki sem mu jo posodil. Rad bi si zašil strgane hlače, on pa je trdil, da mi jo je vrnil. Za to malenkost bi se bili kmalu steli. Jaz sem bil obema najbrže preveč preprost. Držala sta se navadno spredaj in imela živahne pogovore. Jaz sem ponižno capljaj za njima, tu in tam vzel čepico in goreče molili, da bi mi Bog dal srečno vrnitev v domovino.

Skrbelo me je, kako bom hodil, ker so se mi čevlji že popolnoma strgali. Oster pesek se mi je vsipal noter in me oviral pri hoji. Zato sem prosil tovariša, ko smo prišli drugi dan proti večeru do neke vasi, naj mi dasta moj del denarja, da si bom kupil nove čizme.

V vasi se nam je takoj pridružil neki Perz in nas nagovoril po rusko. Po kratkem razgovoru nas je povabil na svoj dom in postregel s čajem. Nabralo se je več Perzov, med njimi tudi neki derviš. Najbolj so bili radovedni, kakšne vere smo. Sajevic je že v prvi vasi dobil turški fesi, zato se je izdal za mohamedanca, midva s Klepacem pa za kristjana. Derviš je bil radoveden, kakšne svetnike imamo v naši veri. »Elijo imate?« — »O ja, še Mojzesa in Abrahama imamo!« — »Kaj tudi Mojzesa imate?« — »Potem je pa naša vera taka, kot vaš!« — »Kajpak, kot vaš!« — smo pribujeno pritrtili. To je bilo veselje! Za večerjo nam je zaklal in skuhal kokoši. Čizmov pa le niso v vasi prodajali.

Ze smo se spravljali k počitku, ko je prijezdil Perz in oddal pismo, naslovljeno na — Sajevica.

Radoveden, kdo mu piše, ga je hitro odprl in prebral.

Predragi

Ako Vas dobi to pismo še daleč od Teherana, nas lahko počakate, ker imamo za Vas perzijsko obleko. Ako ste pa že blizu mesta, potem se pa tam snidemo. Mi gremo za Vami. Nas je šest Čehov.

Pozdravljeni!

Grešel, Špalek in drugi.

Tri dni v gostih pri prinu Omirazamu. — Dogodek z dvema ruskima vohunoma. — Stotinja ruskih kozakov nas zaslednje. — Potovanje v Teheran, kjer so nas najprej zaprli, potem pa izpustili in lepo pogostili.

Drugi dan nismo odšli. Počakali smo Čehov. Primahali so jo šele popoldne. Skoraj bi jih ne poznal, da so Evroplci. Perzijske obleke in obrite glave, vse to je napravilo iz njih druge može, seveda še dolgo ne Perzijske. Prvi je bil trebusasti Špalek. Njemu se pač ni poznalo, da je bil ujetnik. Pripovedoval je, da je avstrijski nadporočnik. Kot tak se je predstavil Perzom in celo neki Nemki v Bržnutu, ki mu je nato podarila zlato verižico in uro.

Iz vseh obrazov novih tovarišev si lahko razbral neko lisičjo zvitost. Imeli so s seboj kažipota, ki je nosil našo obleko in se je imenovalo Husejin.

Ko smo se tudi mi preoblekli, so nam svelovali, naj si damo obrite glave. Gospodar je prignal brivca, ki je imel za britev navaden kuhinjski nož. Namesto mila je pljuval na roko in mazal po glavi. Šlo mu je hitro izpod rok. Bal sem se le, da me bo vrezal in zastropil kri.

To noč smo prenočili še tukaj, drugo jutro smo pa odkorakali. Bilo nas je že lepo število. Da imajo za nas tri od guvernerja kakšen denar, nam Čehi niti omenili niso. Prvi dan smo se čisto dobro imeli. Zvečer, ko smo prišli do prenočišča in smo si naročili večerjo, smo plačali Slovenci svoje stroške, Čehi svoje. Drugi dan so se začeli Čehi pripraviti, vendar skrivaj, da ne bi ničesar slutili.